

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

Ranné kruhy – nástroj na zlepšenie vzťahov a duševnej pohody v základných školách

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

OBSAH

ÚVOD	3
POUŽITÉ SKRATKY	3
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE	4
1.1 Ciele dotazníkového prieskumu.....	4
1.2 Charakteristika základných škôl.....	4
2 HLAVNÉ ZISTENIA	6
2.1 Organizácia ranných kruhov	6
2.1.1 Ranné kruhy ako iniciatíva učiteľov.....	7
2.1.2 Ranné kruhy ako súčasť ŠkVP	9
2.1.3 Ranné kruhy ako samostatný vyučovací predmet.....	10
2.2 Pripravenosť pedagógov na realizáciu ranných kruhov	10
2.3 Realizácia ranných kruhov	12
2.3.1 Organizovanie ranných kruhov na 1. a 2. stupni základných škôl.....	13
2.3.2 Zameranie ranných kruhov na 1. a 2 stupni základných škôl	13
2.3.3 Význam ranných kruhov z pohľadu riaditeľov škôl.....	15
3 ODPORÚČANIA	17
3.1 Odporúčania na úrovni škôl.....	17
3.2 Odporúčania na úrovni systému	18
4 ZOZNAMY	18
4.1 Grafy.....	18
4.2 Tabuľky.....	18

PaedDr. Monika Ružeková, PhD.

Mgr. Anna Holická

Mgr. Zuzana Eretová

Mgr. Zlata Ilievová

Ing. Adriana Vykydalová

Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

© Štátna školská inšpekcia, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

ÚVOD

Ranné kruhy v školách sú efektívnym pedagogickým nástrojom, ktorý pomáha vytvárať pre žiakov bezpečné a podnetné prostredie. Predstavujú krátke stretnutie, na ktorých sa žiaci spolu s učiteľom delia o svoje myšlienky, pocity alebo plánujú rôzne aktivity. Táto forma podpory a rozvoja žiakov buduje vzájomný rešpekt, empatiu a pocit spolupatričnosti, čím posilňuje ich sociálne a emocionálne zručnosti. Ranné kruhy tiež prispievajú k zlepšeniu komunikácie v triede, rozvíjajú schopnosť počúvať iných a vyjadrovať svoje názory v bezpečnom prostredí. Učitelia môžu využiť túto formu na budovanie vzájomnej dôvery, podporu pozitívnej atmosféry či na riešenie aktuálnych problémov v triede. Okrem toho pomáhajú žiakom lepšie sa naladiť na vyučovanie, čím prispievajú k zvýšenej sústredenosti a motivácie.

V súčasnosti sa ranné kruhy stávajú neoddeliteľnou súčasťou moderného vzdelávania, keďže reflektujú potrebu rozvíjať nielen akademické vedomosti, ale aj emocionálnu inteligenciu a sociálne kompetencie žiakov. Sú teda kľúčovým prvkom pri budovaní harmonického a podporného školského prostredia. Školám odporúča MŠVVaM SR realizovať ranné kruhy ako účinný nástroj na zlepšenie vzťahov a duševnej pohody v triedach, ako aj na zlepšenie koncentrácie počas vyučovania. Prostredníctvom ranných kruhov možno znížiť i rizikové správanie žiakov v školách. Na podporu zavedenia ranných kruhov do vyučovania MŠVVaM SR pre školy vydalo a zverejnilo na svojom webovom sídle metodickú príručku *Praktická príručka pre ranné kruhy*.

V tejto súvislosti ŠŠI v spolupráci s útvarom duševného zdravia MŠVVaM SR zrealizovala v prvom štvrtroku 2025 v ZŠ v Slovenskej republike dotazníkový prieskum. Dotazník ŠŠI administrovala riaditeľom škôl v rámci informatívnej inšpekcie.

POUŽITÉ SKRATKY

CPP – Centrum poradenstva a prevencie

MŠVVaM SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a mládeže Slovenskej republiky

OZ – odborný zamestnanec

PZ – pedagogický zamestnanec

RCPU – regionálne centrum podpory učiteľov

ŠkVP – školský vzdelávací program

ŠŠI – Štátna školská inšpekcia

ŠVP – štátny vzdelávací program

VO – vzdelávacia oblasť

VH – vyučovacia hodina

VÚDPaP – Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

ZŠ – základná škola

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1 CIELE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Informatívna inšpekcia bola realizovaná v termíne **od 6. 2. do 14. 2. 2025 formou online dotazníka**, ktorý bol administrovaný riaditeľom všetkých plnoorganizovaných i neplnoorganizovaných ZŠ v Slovenskej republike.

Hlavným cieľom dotazníka bolo zistiť *stav vytvárania podmienok na zníženie rizikového správania a na podporu duševného zdravia žiakov v škole formou ranných kruhov (ranných komunit, komunitných kruhov).*

Dotazník tvorilo 22 položiek, na ktoré respondenti odpovedali výberom jednej alebo viacerých možností v zatvorených položkách s vopred stanovenými alternatívami odpovedí alebo vlastnou odpoveďou v otvorených položkách. Okrem kvantitatívnych dát zistených formou zatvorených položiek boli kľúčové najmä voľné odpovede riaditeľov škôl. V spolupráci s útvorom duševného zdravia MŠVVaM SR bol dotazník doplnený o 3 položky, ktorých vyhodnotenie spadá do kompetencie útvaru duševného zdravia.

V dotazníku ŠŠI sledovala nasledovné okruhy:

Organizácia ranných kruhov

- ✓ časové obdobie zaradenia do vyučovania;
- ✓ začleňovanie ranných kruhov do vyučovania na základe informácií uvedených na webovom sídle MŠVVaM SR;
- ✓ spôsob zaradenia ranných kruhov do vyučovania.

Pripravenosť pedagógov na realizáciu ranných kruhov

- ✓ vzdelávanie PZ škôl zamerané na realizáciu ranných kruhov;
- ✓ poskytovateľ vzdelávania PZ zameraného na realizáciu ranných kruhov.

Realizácia ranných kruhov

- ✓ vypracovanie a dodržiavanie plánu realizácie ranných kruhov;
- ✓ využívanie metodických materiálov pri príprave a realizácii ranných kruhov;
- ✓ zaradenie ranných kruhov v ročníkoch a stupňoch vzdelávania;
- ✓ realizovanie ranných kruhov triednymi alebo inými PZ, resp. OZ;
- ✓ zameranie ranných kruhov na oblasti/problémy (na prvom a druhom stupni);
- ✓ prijímanie ranných kruhov žiakmi.

Zistenia ŠŠI sú doplnené vybranými odpoveďami¹ riaditeľov škôl.

1.2 CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Dotazník bol zaslaný riaditeľom **2 059 ZŠ** vo všetkých krajoch Slovenska. Vyplnilo ho **1 820 riaditeľov škôl**, jeho návratnosť tak bola 88,4 %. Školy, ktoré sa aktívne zapojili do administrácie dotazníka, vzdelávali celkovo 459 086 žiakov. Z prieskumu vyplynulo, že **1 261 škôl** (69,3 %) **ranné kruhy realizuje**. Tieto školy evidovali 314 666 žiakov, čo predstavovalo **68,5 % žiakov škôl**, ktorých riaditelia na dotazník odpovedali.

Najvyšší podiel škôl, ktoré ranné kruhy realizovali, bol zaznamenaný v Prešovskom kraji (12,0 %). Naopak, najnižší podiel realizácie ranných kruhov bol evidovaný v školách v Bratislavskom (6,5 %) a v Trenčianskom (6,2 %) kraji (**Tabuľka 1**).

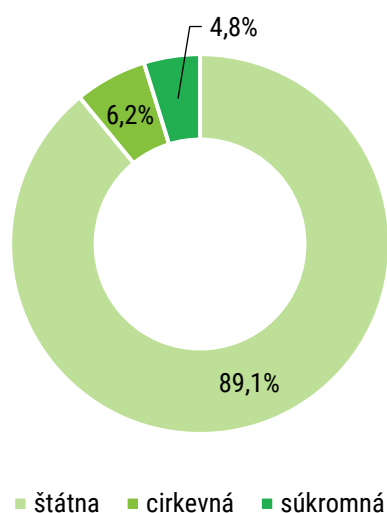
¹ jazykovo upravené

Tabuľka 1 Zastúpenie škôl podľa krajov

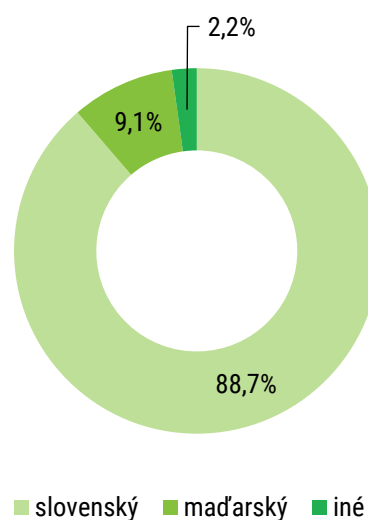
Kraj	Školy, ktoré dotazník vyplnili	Školy, ktoré ranné kruhy realizujú	
		počet škôl	podiel z celkového počtu škôl v SR, ktoré dotazník vyplnili
Banskobystrický	226	157	8,6%
Bratislavský	162	119	6,5%
Košický	257	181	9,9%
Nitriansky	259	181	9,9%
Prešovský	324	218	12,0%
Trenčiansky	165	112	6,2%
Trnavský	192	138	7,6%
Žilinský	235	155	8,5%
Spolu SR	1 820	1 261	69,3%

Väčšina škôl, ktorých riaditelia sa aktívne zapojili do dotazníkového prieskumu, bola štátna (**Graf 1**) s vyučovacím jazykom slovenským (**Graf 2**). Školy s vyučovacím jazykom maďarským tvorili 9,1 %, zvyšok tvorili školy s inými vyučovacími jazykmi².

Graf 1 Zastúpenie škôl podľa zriaďovateľa

Graf 2 Zastúpenie škôl podľa vyučovacieho jazyka

Zapojené ZŠ boli prevažne (81,2 %) plnoorganizované³, ZŠ len s ročníkmi 1. stupňa⁴ tvorili 18,6 %.

Z celkového počtu škôl, ktoré realizovali ranné kruhy, bola štvrtina (464) zapojená do procesu kurikulárnych zmien a postupného zavádzania nového štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP/2023).

² rusínsky; anglický; bulharský; nemecký; ukrajinský; slovenský – nemecký; slovenský – maďarský; slovenský a anglický bilingválny; slovenský a ruský bilingválny

³ ZŠ so všetkými ročníkmi

⁴ tzv. málotriedky

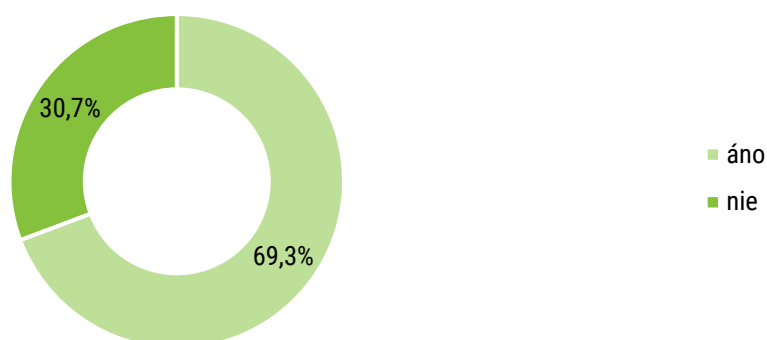
2 HLAVNÉ ZISTENIA

2.1 ORGANIZÁCIA RANNÝCH KRUIHOV

Začlenenie ranných kruhov do výchovno-vzdelávacieho procesu nie je legislatívnou povinnosťou škôl. Avšak vzhľadom na ich význam napr. pri formovaní vzájomných vzťahov v triedach MŠVVaM SR formou **usmernenia**⁵ odporúčalo školám realizovať ranné kruhy viacerými spôsobmi. Prvou možnosťou je prijať ranné kruhy ako súčasť celkovej koncepcie školy a zapracovať ich do školského vzdelávacieho programu, školského poriadku a rozvrhu hodín pre všetky triedy a žiakov školy. Druhou možnosťou je realizovať ich ako iniciatívu učiteľa v konkrétnych triedach.

Na základe výsledkov dotazníka môžeme konštatovať, že ranné kruhy do výchovno-vzdelávacieho procesu zaviedli dve tretiny ZŠ (1 261 škôl) (Graf 3). Základné školy len s 1. stupňom realizovali ranné kruhy vo väčšej miere (79,9 %) v porovnaní s plnoorganizovanými ZŠ (66,9 %).

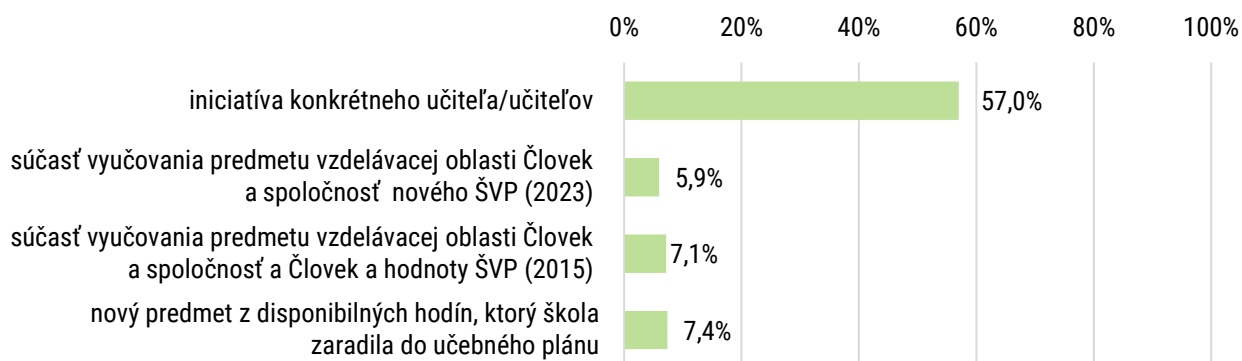
Graf 3 Zavedenie ranných kruhov do vyučovania

Takmer polovica škôl ranné kruhy zaradila do vyučovania v aktuálnom školskom roku (2024/2025), čo mohlo byť pozitívnym dôsledkom iniciatívy MŠVVaM SR v oblasti podpory duševného zdravia⁶. Väčšina (86,4 %) riaditeľov škôl uviedla, že pri zaradení ranných kruhov do vyučovania využívali informácie uvedené na webovom sídle ministerstva.

V spôsobe organizácie ranných kruhov sa v školách vyskytovali rôzne kombinácie (Graf 4). Najpreferovanejšou formou bola iniciatíva učiteľa (57 % škôl), výrazne menej škôl zapracovalo ranné kruhy do svojich ŠKVP. Tieto školy v závislosti od toho, podľa ktorého ŠVP (ŠVP z roku 2015 alebo ŠVP z roku 2023) vyučovali, využili na realizáciu ranných kruhov predmety vo VO Človek a spoločnosť alebo Človek a hodnoty. Malé percento škôl (7,4 %) vytvorilo nový vyučovací predmet.

Graf 4 Spôsob zaradenia ranných kruhov do vyučovania

⁵<https://www.minedu.sk/moznosti-realizacie-rannych-kruhov-v-ramci-skolskeho-vzdelavacieho-programu-a-skolskeho-poriadku/>

⁶ Poznámka: Príprava a zverejnenie usmernení k realizácii ranných kruhov a [Príručky pre ranné kruhy](#).

Riaditelia škôl sa vo voľných odpovediach vyjadrili i k iným formám organizácie ranných kruhov.

Z nich vyplynulo, že ZŠ realizovali ranné kruhy najčastejšie formou **triednických hodín** (19,7 %). Ranné kruhy organizovali triedni učitelia podľa potreby alebo aktuálnej situácie v triede, v niektorých školách aj na dennej báze. Najčastejšou formou však boli pravidelné stretnutia triedneho učiteľa so žiakmi ráno pred vyučovaním (napr. ako nultá vyučovacia hodina) alebo 10 – 15 minút počas prvej vyučovacej hodiny.

V ďalších školách (5 %) mali zaužívané **komunitné stretnutia**, ktoré sa uskutočňovali zväčša ráno v podobe ranných zamyslení, ranného openingu, ranného klubu alebo formou celoročného programu *Emocionálny kompas*. Komunitné stretnutia mávali rôznu časovú dotáciu, napr. 2 x 15 minút ranný kruh a 1 x 45 minút triedna komunita týždenne.

Ako inú možnosť zavedenia ranných kruhov do vyučovania riaditelia škôl ojedinele uvádzali ich realizáciu v rámci **školského klubu detí** alebo počas **veľkých prestávok**. Niektoré školy zaradili ranné kruhy ako **nepovinné stretnutia – krúžky** (napr. krúžok hodiny šťastia) mimo vyučovacích hodín po alebo pred vyučovaním.

Reakcie riaditeľov škôl vo voľnej odpovedi – Akou formou školy ranné kruhy organizujú?

- *Ranné kruhy realizujeme formou 10 – 15 minútového neformálneho stretnutia triednych učiteľov so svojimi žiakmi v každej triede každý pondelok počas prvej vyučovacej hodiny.*⁷
- *Sme neplnoorganizovaná škola, žiaci prichádzajú do školy skoro, niektorí od 7.00, schádzame sa v triede ŠKD⁸, kde vyučujúci vykonáva ranný dozor, sú tam hračky, vaky, knihy. O 7.45 sa začína ranný kruh spoločnou aktivitou, hrou, cvičením, rozcvičkou, rozhovorom. Mnoho aktivít čerpáme z etickej výchovy pre prvý stupeň. Sme tam všetci spolu ako jedna rodinka 1. – 4. ročník.*⁹
- *Na našej škole od jej vzniku (2006) realizujeme tzv. Opening – 25 minút s triednym učiteľom každý deň. Evidujeme to ako krúžok – záujmovú činnosť v rámci ŠKD.*¹⁰

2.1.2 Ranné kruhy ako iniciatíva učiteľov

V zmysle zákona o pedagogických zamestnancoch¹¹ majú učitelia pri výkone pracovnej činnosti právo na výber a uplatňovanie pedagogických metód, foriem, didaktických prostriedkov výchovy a vzdelávania. Túto možnosť výberu využili učitelia v 57 % škôl a zaradili ranné kruhy do vzdelávania svojich žiakov (**Graf 4**). Len 15,5 % škôl upravilo organizáciu ranných kruhoch aj v interných smerniciach (v školskom poriadku, v organizačnom poriadku). V spôsobe organizovania ranných kruhov učiteľmi sa školy líšili.

Takmer v pätine škôl (19,1 %) realizovali učitelia ranné kruhy denne v časovom trvaní 10 minút pred prvou vyučovacou hodinou.

Riaditelia vo voľných odpovediach deklarovali i iné časové nastavenie každodenných ranných kruhov. Najviac škôl uvádzalo 15-minútové trvanie ranných kruhov. Niektoré ZŠ zvolili kratšie – 5 až 9-minútové stretnutia so žiakmi. Avšak dlhšie ako 15-minútové stretnutia (20 až 30 minút) zaradili školy len ojedinele. Učitelia organizovali ranné kruhy v jednotlivých ročníkoch zvyčajne pred vyučovaním. V plnoorganizovaných školách bol častý i model, v ktorom na 1. stupni vzdelávania boli ranné kruhy zaradené denne a na 2. stupni s inou periodicitou, čo je dôsledkom toho, že ich realizovali najčastejšie triedni učitelia.

Takmer polovica škôl (40, 4 %) uviedla, že ranné kruhy majú zaradené do vyučovania dlhodobo. Na niektorých školách sa realizovali ranné kruhy pre žiakov, ktorí prichádzali do školy skôr alebo skoršími autobusovými spojmi. V prípade cirkevných škôl boli ranné kruhy nahradené napr. ďakovnou modlitbou.

⁷ Základná škola s materskou školou, 136, Záriečie

⁸ školský klub detí

⁹ Základná škola, 56, Ličartovce

¹⁰ Základná škola Narnia, Okružná 2, Banská Bystrica

¹¹ § 3 ods. 1 písm. f) zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Predpokladom však je, že oba uvedené modely nedokážu v plnej miere využiť potenciál, ktorý ranné kruhy ponúkajú.

Frekvenciu realizácie ranných kruhov trikrát do týždňa 10 – 15 minút pred prvou vyučovacou hodinou uviedlo 18,5 % riaditeľov škôl. Spravidla ich školy realizovali na začiatku, v strede a na konci týždňa (pondelok/streda/piatok).

Pravidelne 1 až 2-krát do týždňa pred vyučovaním ranné kruhy organizovalo 21,9 % škôl.

Najčastejšie riaditelia uviedli, že ich zaradili v **pondelok pred prvou vyučovacou hodinou**. Ich trvanie bolo zväčša 10 – 15 minút a realizovali ich najmä triedni učitelia. Na 2. stupni realizovali triedni učitelia ranné kruhy v ten deň, keď mali so svojou triedou prvú vyučovaciu hodinu. Väčšina uvedených škôl realizovala ranné kruhy pravidelne vo všetkých triedach, len niektorí riaditelia sa vyjadrili, že ich zaraďuje triedny učiteľ podľa potreby. V niektorých školách riaditelia zapracovali ranné kruhy do rozvrhu a upravili začiatok vyučovania v zmysle § 2 ods.1 vyhlášky č. 223/2022 Z. z. o základnej škole v znení neskorších predpisov. Podľa vyjadrení väčšiny riaditeľov ZŠ boli ranné kruhy zamerané najmä na prenos informácií, riešenie konfliktov, triednych problémov, podnetov, diskusií so žiakmi, aktuálne témy alebo prípravu podujatí a podobne. **Skôr výnimočne boli nástrojom na prevenciu a ochranu duševného zdravia.**

Skupina riaditeľov škôl (2,4 %) uviedla, že triedni učitelia realizovali ranné kruhy nepravidelne a reflektovali aktuálne potreby danej triedy.

Reakcie riaditeľov škôl vo voľnej odpovedi – Ako organizujú ranné kruhy učitelia?

- *Realizuje sa denne 15 min. pred prvou vyučovacou hodinou, na druhom stupni doplnené aj poobednými klubmi (iniciatíva triednych učiteľov) – frekvencia raz/dvakrát v týždni.¹²*
- *Na I. stupni máme niekoľko rokov zaužívané ranné kruhy (RK) v zmysle § 3 ods. 1 písm. f) zákona č. 138/2019 Z. z. v podstate na dennej báze. Na II. stupni sa nedajú RK realizovať touto formou, lebo triedny učiteľ nemá každé ráno vyučovanie vo svojej triede a napríklad učiteľ matematiky nemôže realizovať RK na úkor obsahu vzdelávania. Preto ich má II. st. pred vyučovaním aspoň 1 x do týždňa/v prípade potreby aj viackrát.¹³*
- *Ročníky 1. až 4. majú 12 minút pred prvou vyučovacou hodinou 5 x do týždňa, 2. stupeň 3 x do týždňa 20 minút pred prvou vyučovacou hodinou.¹⁴*
- *Ranné kruhy sú vždy v pondelok medzi 7.40 – 7.55, každý triedny učiteľ máva ranné kruhy so svojou triedou.¹⁵*
- *Každý pondelok ráno – 15 minút – upravený rozvrh na celej škole, v triedach 1. stupňa každé ráno pred začatím vyučovania.¹⁶*
- *10 min. pred riadnym vyučovaním spoločne s triednou pani učiteľkou diskutujú žiaci o tom, čo ich trápi, rozprávajú sa o prežitom dni, o nadchádzajúcich akciách v škole, o vzniknutých situáciách v triede, hrajú hry zamerané najmä na rozvíjanie empatie.¹⁷*
- *Realizáciu máme uchopenú ako nástroj na prevenciu duševného zdravia v aktuálnom školskom poriadku. 12 triednych učiteľov = celý 1. stupeň realizuje ranné kruhy – 1x alebo 2x týždenne 10 – 25 minút. Pedagógovia na 2. stupni sa tiež snažia uchopiť zavádzanie ranných kruhov – 1x týždenne realizujú 2 triedni učitelia, ďalší denne vstupujú pred začiatkom vyučovania do tried cca 10 minút a sú v kontakte so žiakmi, prejdú s nimi základné informácie, pozbierajú mobily a pod.¹⁸*

¹² Základná škola, 351, Plavecký Štvrtok

¹³ Základná škola, Ďumbierska 17, Banská Bystrica

¹⁴ Súkromná základná škola FELIX, Hurbanova 1218, Liptovský Mikuláš

¹⁵ Základná škola s materskou školou kpt. Nálepku 43, Bánov

¹⁶ Základná škola Júliusa Juraja Thurzu A., Bernoláka 20, Detva

¹⁷ Základná škola, 210, Turčianske Kľačany

¹⁸ Základná škola M. R. Štefánika, Haličská cesta 1191/8, Lučenec

2.1.2 Ranné kruhy ako súčasť ŠkVP

Ranné kruhy zapracovali školy do ŠkVP a školských poriadkov iba ojedinele. Z výsledkov dotazníkových zistení vyplynulo, že **nie je významný rozdiel medzi školami v postupnom zavádzaní nového ŠVP a ostatnými školami**, pretože do ŠkVP ich zapracovalo menej ako 10 % škôl.

MŠVVaM SR na svojich stránkach zverejnilo možnosti zapracovania ranných kruhov do ŠkVP, ktoré však využili len niektoré školy (**Tabuľka 2**).

- ⇒ Jednou z možných riešení bolo realizovať ranné kruhy v rámci jednej hodiny ľubovoľného vyučovacieho predmetu zo VO Človek a spoločnosť alebo Človek a hodnoty, ktorá je v rozvrhu zaradená ako prvá v danom dni. Učiteľ prvých 10 – 15 minút vedie formou ranného kruhu, zvyšných 30 – 35 minút volí inú organizačnú formu vyučovacej hodiny.
- ⇒ Inou možnosťou bolo rozdeliť jednu hodinu ľubovoľného vyučovacieho predmetu zo VO Človek a spoločnosť alebo Človek a hodnoty do kratších časových úsekov viackrát v priebehu týždňa.

Z dotazníkov vyplynulo, že z celkového počtu škôl zapracovali ranné kruhy do ŠkVP (2015) ako súčasť vyučovacieho predmetu VO Človek a spoločnosť 14,4 % škôl a Človek a hodnoty 10,7 % škôl.

Medzi školami v postupnom zavádzaní nového ŠVP¹⁹ a ostatnými školami však nebol výrazný rozdiel, keďže ich ako súčasť vyučovania VO Človek a spoločnosť zapracovalo len **12,9 % reformných škôl** zapojených do dotazníkového prieskumu.

Tabuľka 2 Počet škôl, ktoré zapracovali ranné kruhy do ŠkVP/UP podľa odporúčaní MŠVVaM SR

Možnosti zapracovania	Nový ŠVP (2023) – reformné školy	ŠVP (2015) – všetky školy	
	Človek a spoločnosť	Človek a spoločnosť	Človek a hodnoty
prvých 10 – 15 minút formou ranného kruhu v rámci predmetu danej VO, ktorý je v rozvrhu zaradený ako prvá VH v danom dni	32	98	38
jedna hodina predmetu, ktorá je rozdelená do kratších časových úsekov viackrát v priebehu týždňa	28	83	97

Niektorí riaditelia škôl vo voľných odpovediach uviedli, že ranné kruhy zapracovali do vyučovacích predmetov iných VO, **avšak nemajú ich explicitne zaradené do ŠkVP/UP, čo nepredstavuje systémové riešenie tohto zámeru.**

Školy ranné kruhy zaraďovali v rámci VO Človek a hodnoty ako súčasť vyučovacích predmetov *náboženská výchova/náboženstvo alebo etická výchova* najmä v tých témach, ktoré úzko korešpondujú s vytváraním hodnotovej orientácie, osvojovaním a pochopením morálnych zásad a mravných noriem.

Niektoré školy ich zaraďovali v rámci VO Jazyk a komunikácia. Realizovali ich v úvode (10 – 15 minút) vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a literatúra* a zameriavali sa na komunikačnú interakciu.

Reakcie riaditeľov škôl vo voľnej odpovedi – Ako ranné kruhy zaraďujú školy do ŠkVP?

- *Ranné kruhy sú súčasťou vyučovania predmetu slovenský jazyk – rozvoj komunikácie, vzťahov v triede, (tvoríme len učebné osnovy 1. cyklu, plánujeme ranné kruhy zaradiť do vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť od šk. roka 2025/2026).*²⁰

¹⁹ tzv. reformné školy

²⁰ Základná škola Janka Francisciho Rimavského, Nábřeží Rimavy 457/19, Hnúšťa

- V rámci blokového vyučovania každé ráno 15 min. – oblasť Jazyk a komunikácia – komponent Komunikačná interakcia.²¹
- Ako súčasť predmetu katolíckeho náboženstva.²²

2.1.3 Ranné kruhy ako samostatný vyučovací predmet

Jednou z možností je využiť disponibilné hodiny a zaradiť ranné kruhy do UP a rozvrhu hodín a vytvoriť tak samostatný vyučovací predmet. Škola môže po prerokovaní ŠkVP v rade školy realizovať ranné kruhy aj nad rámec disponibilných hodín, ale potom ich financuje z vlastných zdrojov.

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplynulo, že ranné kruhy zaradilo do učebných plánov ako nový vyučovací predmet z disponibilných hodín 7,4 % škôl (Graf 4).

Vo voľných odpovediach sa riaditelia škôl vyjadrili, že **nový vyučovací predmet** vytvorili z disponibilných hodín zväčša vo VO Človek a spoločnosť/Človek a hodnoty s časovou dotáciou jedna vyučovacia hodina. Školy nový vyučovací predmet zaradili do učebného plánu pre všetkých žiakov alebo len pre niektoré triedy (1. ročník – reformné školy). Tento vyučovací predmet, ktorý vyučoval zväčša triedny učiteľ, mal rôzne názvy, ako napríklad *ja a svet okolo mňa, kruhy komunity, moje prvé životné zručnosti, mozaika, škola ráno, sociálna výchova a i.*

Školy však uplatňovali aj iné modely, rozdelili napríklad jednu hodinu vytvoreného vyučovacieho predmetu z disponibilných hodín na kratšie časové úseky, ktoré realizovali viackrát do týždňa.

Niektoré školy vytvorili i **nové vyučovacie predmety nad rámec disponibilných hodín**. Napríklad navýšili učebné plány o jednu hodinu týždenne, ktorú financovali z vlastných zdrojov.

Reakcie riaditeľov škôl vo voľnej odpovedi – Ako školy realizujú nový vyučovací predmet so zameraním na ranné kruhy?

- *Použili sme v 1. ročníku 1. cyklu jednu disponibilnú hodinu na nový predmet: ranné kruhy – je to riadne v rozvrhu 1. ročníka ako prvá hodina v pondelok.*²³
- *Prvý ročník (kurikulárna reforma) – samostatný predmet kruh komunity, 2. – 9. roč. – pred začiatkom vyučovania.*²⁴
- *Ranné kruhy máme ako nový predmet, ktorý je hradený z vlastných zdrojov a je v každej triede v rozvrhu v pondelok – prvá vyučovacia hodina a od utorka do piatka sa ranné kruhy realizujú na prvej hodine vo všetkých ročníkoch v kratšom úseku – max. 10 min.*²⁵

2.2 PRIPRAVENOSŤ PEDAGÓGOV NA REALIZÁCIU RANNÝCH KRUIHOV

Metódy využívané počas ranných kruhov sa odlišujú od metód a foriem vyučovania, ktoré zvyčajne využívajú učitelia (najmä na 2. stupni vzdelávania). Učiteľ sa v rámci ranných kruhov dostáva do pozície mentora, kouča, mediátora, empatického poslucháča a mal by ovládať copingové stratégie, vedieť pracovať s emóciami, posilňovať vzťahy a rezilienciu. **Metodická príručka MŠVVaM SR** poskytuje dôležité informácie o organizácii ranných kruhov, ako i o veku primeraných aktivitách zvlášť pre 1. a pre 2. stupeň, avšak na nadobudnutie uvedených mäkkých zručností je kľúčové cielené vzdelávanie pedagógov.

Z výsledkov našich zistení vyplynulo, že vzdelávanie zamerané na realizáciu ranných kruhov absolvovali PZ len v menej ako tretine škôl (Graf 5).

²¹ Základná škola s materskou školou, Železničná 245, Jelšava

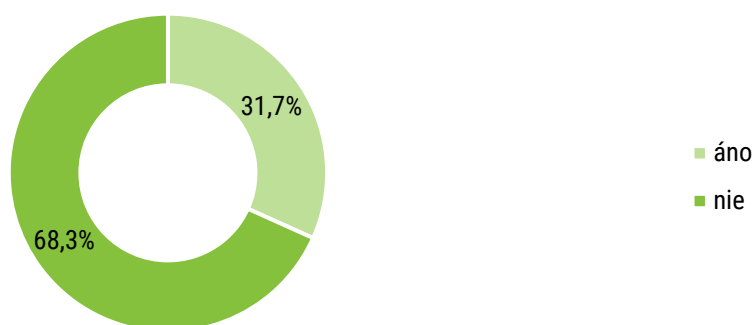
²² Cirkevná základná škola sv. Františka Assiského ako organizačná zložka Katolíckej spojenej školy sv. Františka Assiského, Gwerkovej-Göllnerovej 9, Banská Štiavnica

²³ Základná škola, 71, Slovinky

²⁴ Základná škola, Jilemnického 2, Žiar nad Hronom

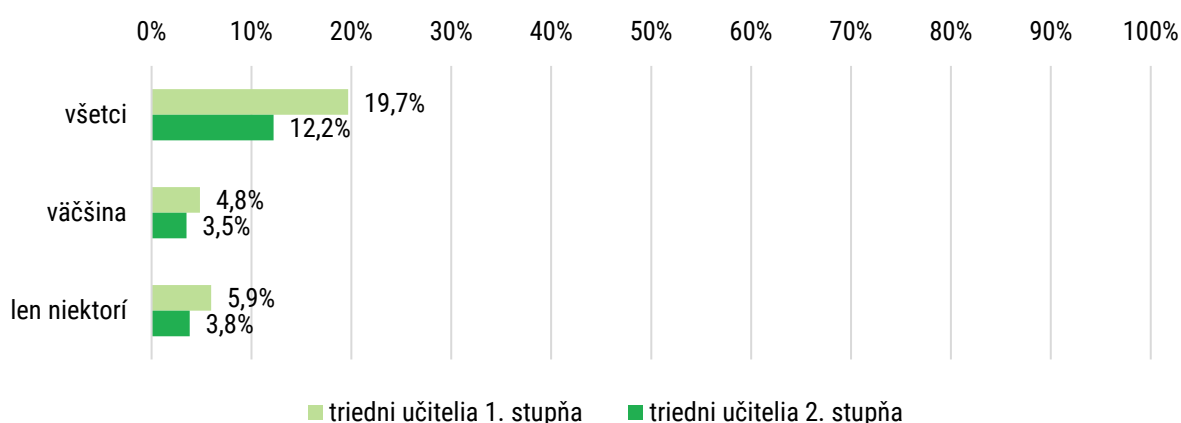
²⁵ Základná škola s materskou školou, 147, Vrbovce

Graf 5 Absolvovanie vzdelávaní pedagogickými zamestnancami zameraných na ranné kruhy

Účasť PZ na vzdelávaní zameraných na realizáciu ranných kruhov deklarovali riaditelia 400 ZŠ, čo predstavovalo necelú tretinu škôl, ktoré ranné kruhy do vyučovania zaviedli. **Vzdelávania súvisiace so zavedením a realizáciou ranných kruhov absolvovali najmä triedni učitelia (Graf 6) a vedúci pedagogickí zamestnanci škôl (Tabuľka 3).** V 309 školách sa vzdelávaní zúčastnila väčšina alebo všetci triedni učitelia 1. stupňa (24,5 % škôl realizujúcich ranné kruhy) a v 198 ZŠ aj väčšina alebo všetci triedni učitelia 2. stupňa (15,7 % škôl realizujúcich ranné kruhy).

Graf 6 Absolvovanie vzdelávania zameraného na realizáciu ranných kruhov triednymi učiteľmi

Z dotazníkového prieskumu ďalej vyplynulo, že vzdelávania v danej oblasti sa zúčastnilo 342 vedúcich PZ škôl (**Tabuľka 3**). Podiel subjektov, v ktorých sa v tejto oblasti vzdelávali i netriedni učitelia, bol výrazne nižší, keďže ranné kruhy zväčša realizovali triedni učitelia.

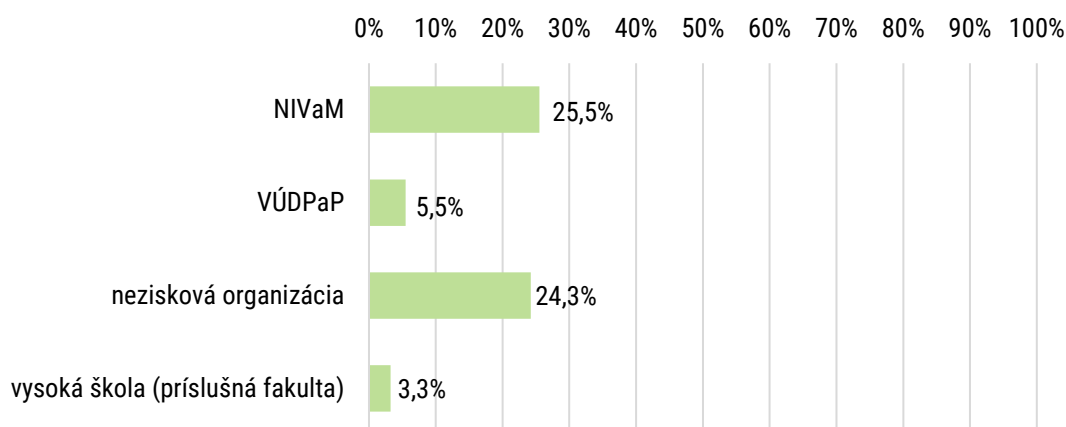
Tabuľka 3 Údaje o školách, v ktorých PZ absolvovali vzdelávanie so zameraním na ranné kruhy

Pedagogickí zamestnanci	Počet škôl	% škôl
iní učitelia 1. stupňa (<i>nie triedni učitelia</i>)	58	4,6 %
iní učitelia 2. stupňa (<i>nie triedni učitelia</i>)	89	7,1 %
riaditeľka/riaditeľ školy	186	14,8 %
ďalší vedúci pedagogickí zamestnanci	156	12,4 %

Vzdelávanie zamerané na realizáciu ranných kruhov, ktoré poskytoval NIVaM, absolvovali pedagógovia štvrtiny škôl (25, 5 % zo 400 ZŠ, ktorých riaditelia deklarovali vzdelávanie PZ). Takmer rovnaké percento škôl využilo vzdelávanie organizované neziskovými organizáciami (24,3 %) a len ojedinele sa zúčastnili vzdelávania poskytovaného VÚDPaP-om ako priamo riadenou organizáciou MŠVVaM SR. V dotazníku 239

riaditeľov škôl potvrdilo, že PZ absolvovali vzdelávania poskytované aj inými subjektami²⁶ alebo sa PZ vzdelávali aj samostatným štúdiom odporúčaných materiálov zverejnených na webovej stránke minedu.sk, resp. štúdiom iných zdrojov. Z voľných odpovedí riaditeľov ZŠ tiež vyplynulo, že v niektorých školách sa na vzdelávaní PZ podieľal zahraničný lektor alebo učiteľ z inej školy, ktorý mal s realizáciou ranných kruhov skúsenosti (**Graf 7**).

Graf 7 Poskytovatelia vzdelávania zameraného na realizáciu ranných kruhov

2.3 REALIZÁCIA RANNÝCH KRUHOV

Z celkového počtu 1 261 ZŠ mali **vypracovaný plán realizácie ranných kruhov a pri ich realizácii postupovali podľa neho len v tretine z nich (37,1 %)**. Z nich v dotazníkovom prieskume 196 riaditeľov ZŠ v kurikulárnej reforme deklarovalo plán realizácie ranných kruhov (42,2 % reformných škôl).

Takmer dve tretiny ZŠ (62,9 %) realizovali ranné kruhy bez cieleného plánovania, čo aj korešponduje so zisteniami, že ranné kruhy boli skôr individuálnou aktivitou učiteľov v školách, bez ich zapracovania do ŠkVP/UP, školských poriadkov a rozvrhu hodín.

Metodické materiály týkajúce sa ranných kruhov využívalo 37,6 % škôl.

Z nich tretina škôl (33,1 %) sa inšpirovala metodickým materiálom MŠVVaM SR (*Príručka pre ranné kruhy*), metodický materiál – Inkluentrum (*Ranné kruhy vo vyučovaní*) využívalo 12,0 % subjektov. Ďalšie školy (9,9 %) využívali iné materiály, ako napríklad metodické materiály RCPU, metodický materiál *Emocionálny kompas* alebo viaceré cirkevné školy využívali *Karty cností (výchova k charakteru)*²⁷. V niektorých školách metodické materiály tvorili školskí psychológovia, koordinátori hodnotového vzdelávania, školské podporné tímy alebo iní OZ škôl. **Dve tretiny škôl (62,4 %) však neuviedli žiadne materiály, ktoré by pri realizácii ranných kruhov využívali.**

Viac ako polovica (52,7 %) riaditeľov ZŠ deklarovala, že realizovali ranné kruhy na 1. aj 2. stupni, pričom tri štvrtiny (79,7 %) z nich vo všetkých triedach ZŠ (Tabuľka 4).

Ďalšia skupina riaditeľov škôl (45,3 %) zaviedla ranné kruhy len na 1. stupni a takisto prevažne vo všetkých triedach (77,4 %). Realizáciu ranných kruhov len na 2. stupni ZŠ potvrdilo v dotazníkovom prieskume iba 26 riaditeľov škôl (2,0 %).

²⁶ Teach; Škola pre 21. storočie; Emocionálny kompas; CPP, Prvá vzdelávacia s. r. o.; Nadácia pre deti Slovenska, Skills Builder, spoločnosť Coveya, Mentória, Centrum Dr. Sindelar – Práca s emóciami, Raabe, Etwinning, občianske združenie Živica, Eduxa s. r. o., asociácia Susan Kovalikovej – Vysoko efektívne učenie, Mental Focus Kft.

²⁷ PDF materiály Trnavskej univerzity

Tabuľka 4 Zavedenie ranných kruhov na jednotlivých stupňoch vzdelávania ZŠ

Stupeň vzdelávania	Vo všetkých triedach		V niektorých triedach		Spolu	
len na 1. stupni	442	35,1 %	129	10,2 %	571	45,3 %
len na 2. stupni	13	1,0 %	13	1,0 %	26	2,0 %
na 1. aj 2. stupni	529	42,0 %	135	10,7 %	664	52,7 %

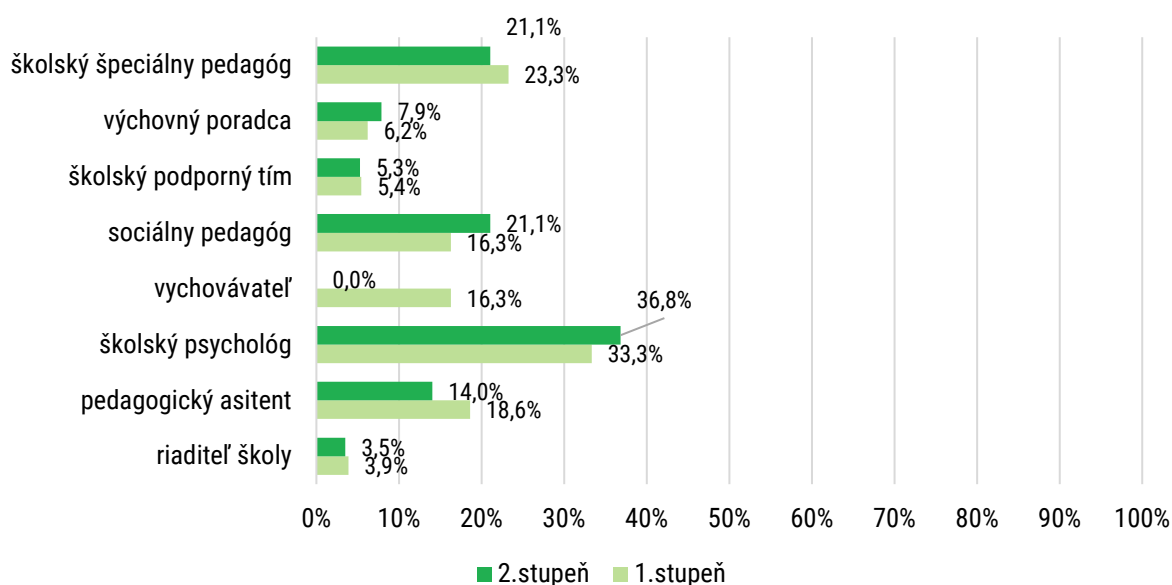
Treba však zdôrazniť, že takmer v dvoch tretinách škôl sa učitelia ani nevzdelávali a ani nevyužívali žiadne materiály, ktorými by sa pre realizácii ranných kruhov riadili, čo opäť naznačuje, že ich realizácia nie je systémovou aktivitou jednotlivých škôl, ale realizuje sa na základe aktuálnych potrieb, čo aj v otvorených odpovediach mnohé školy uviedli.

2.3.1 Organizovanie ranných kruhov na 1. a 2. stupni základných škôl

Ranné kruhy na 1. stupni viedli takmer vo všetkých školách predovšetkým triedni učitelia (98,1%). V niektorých subjektoch ich realizovali aj učitelia VO Človek a spoločnosť (2,3 %) alebo Človek a príroda (2,0 %) alebo iní PZ alebo OZ (11,7 %). Medzi nimi riaditelia škôl najčastejšie uvádzali školských psychologov, školských špeciálnych pedagógov, pedagogických asistentov, vychovávateľov a sociálnych pedagógov (**Graf 8**).

Na 2. stupni ranné kruhy viedli takisto prevažne triedni učitelia (93,5 %), ale v porovnaní s 1. stupňom sa zvyšoval podiel iných PZ alebo OZ (17,5 %), ako i učiteľov vyučovacieho predmetu zo VO Človek a spoločnosť (5,9 %) alebo Človek a hodnoty (5,8 %). Medzi inými PZ a OZ riaditelia škôl uvádzali najmä školského psychológa, školského špeciálneho pedagóga a sociálneho pedagóga (**Graf 8**). Až v štvrtine škôl (25,4 %) na 2. stupni viedli ranné kruhy učitelia, ktorí vyučovali prvú vyučovaciu hodinu.

Graf 8 Vedenie ranných kruhov inými pedagogickými a odbornými zamestnancami na 1. a 2. stupni ZŠ

2.3.2 Zameranie ranných kruhov na 1. a 2. stupni základných škôl

Podľa dotazníkového prieskumu **učitelia na 1. stupni ZŠ** využívali ranné kruhy najmä na posilnenie sociálnej blízkosti (93,9 %), prácu s emóciami (84,1 %), rozvoj komunikačných zručností a aktívneho počúvania (87,0 %). Aktivity na zvýšenie energie a podporu odolnosti voči stresu zaraďovala do ranných kruhov iba tretina škôl. Na druhej strane v dvoch tretinách škôl sa na 1. stupni na začiatku školského roka venovali adaptácii na školské prostredie (**Graf 9**).

Zameranie ranných kruhov na 2. stupni bolo takisto zacielené prevažne na posilnenie sociálnych kompetencií, komunikačných zručností a prácu s emóciami. Náplňou ranných kruhov v dvoch tretinách škôl bola i realizácia techník na upokojenie žiakov a ich relaxáciu²⁸. Menšiu pozornosť učitelia upriamili na načerpanie novej a pozitívnej energie s cieľom začať deň aktívne a s pozitívnym myslením. Ranné kruhy sa realizovali najmä formou pohybových aktivít v triedach, čo môže byť dôvodom, prečo ich učitelia využívali menej. Na 2. stupni sa do popredia dostávala i téma reziliencie²⁹, ktorú zaraďovali do ranných kruhov v takmer polovici (44,6 %) škôl (**Graf 9**).

Riaditelia vo voľných odpovediach uvádzali i iné témy, ktorým sa učitelia na oboch stupňoch ZŠ v rámci ranných kruhov venovali. Medzi nimi rezonuje prevencia šikanovania, posilňovanie klímy v triede a budovanie vzťahov, ako i riešenie aktuálnych problémov jednotlivých tried.

Graf 9 Zameranie ranných kruhov na 1. a 2. stupni ZŠ

Reakcie riaditeľov škôl vo voľnej odpovedi – Na čo sú ranné kruhy zamerané?

- Ranné kruhy sú zamerané na ranné naladenie skupiny žiakov po víkende, na učenie pred celým týždňom, vzájomné zdieľanie pocitov a potrieb, budovanie vzťahov, dôvery a vzájomné počúvanie. Ranné kruhy majú potenciál v zlepšovaní vzťahov a duševnej pohody v škole a prevencii rizikového správania.³⁰
- ... vždy podľa aktuálneho mentálneho stavu žiakov a podľa aktuálnych problémov v triede.³¹
- ... posilnenie mäkkých zručností – tému na každý mesiac – vypracuje podporný tím, ktorý má vypracovaný plán.³²
- Zmiernenie toxického stresu z chudoby a málo podnetného prostredia, budovanie dôvery smerom k učiteľom, bezpečné prostredie.³³

Väčšina žiakov 1. stupňa reagovala na ranné kruhy pozitívne a aktívne sa zapájala do činností, ako uviedlo 1 163 (92,2 %) riaditeľov ZŠ. Avšak 26 riaditeľov škôl uviedlo, že žiaci sa síce povinných ranných kruhov zúčastňovali, ale bez výraznejšieho záujmu o aktivity. Na ďalších 27 ZŠ sa zasa ranných kruhov zúčastňovali len niektorí žiaci, keďže ranné kruhy na týchto školách povinné neboli.

²⁸ Tieto aktivity napomáhajú zvládať stres, napätie a príliš intenzívne nepríjemné, ale aj príjemné emócie. Využívajú rôzne techniky, ako napríklad dychové cvičenie, ktoré podporuje lepšie sústredenie a schopnosť učiť sa.

²⁹ Reziliencia (odolnosť) je schopnosť človeka zotaviť sa aj z náročných situácií a okolností s využitím vnútorných síl.

³⁰ Základná škola s materskou školou, 136, Záriečie

³¹ Základná škola Adolfa Majthényiho s vyučovacím jazykom maďarským – Majthényi Adolf Alapiskola, Hlavné námestie 3, Dvory nad Žitavou

³² Základná škola s materskou školou, Hurbanova 27, Martin

³³ Základná škola 46, Rokycany

V prípade žiakov 2. stupňa uvádzalo aktívnu a pozitívnu reakciu žiakov 74,1 % riaditeľov škôl. V porovnaní so žiakmi 1. stupňa bol podiel žiakov, ktorí sa zúčastňovali ranných kruhov, ale bez výraznejšej aktivity, vyšší, pretože ranné kruhy boli povinné. V 56 ZŠ s 2. stupňom ranné kruhy neboli povinné a zúčastňovali sa na nich len niektorí žiaci. Uvedený stav môže byť spôsobený mnohými faktormi, jedným z nich je **nedostatok dôvery a vzájomné vzťahy s učiteľmi, neriešené problémy so šikanovaním** (na čo poukazujú výsledky komplexných inšpekcií), **d ďalším môže byť nedostatočná odborná a osobnostná pripravenosť PZ na realizovanie ranných kruhov vo vyučovaní.**

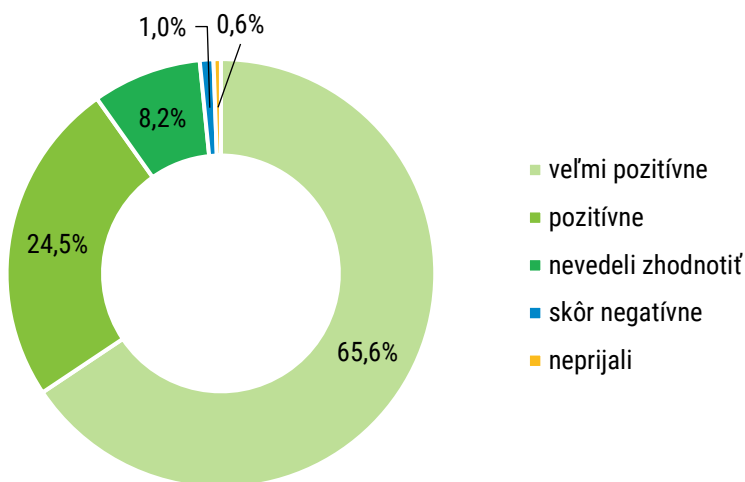
Reakcie riaditeľov škôl vo voľnej odpovedi – Ako reagujú na ranné kruhy žiaci?

- Nie sú povinné a i napriek tomu sa zúčastňujú žiaci radi, ranným kruhom robíme na začiatku roka veľkú osvetu a zdôrazňujeme ich dôležitosť.³⁴
- Podľa školského poriadku žiaci majú byť v škole 15 minút pred vyučovaním, vtedy sa realizujú ranné kruhy – žiaci sa väčšinou pozitívne zapoja.³⁵
- Deti reagujú pozitívne, aj majú záujem chodiť. Problémom je však nezodpovedný prístup niektorých rodičov z hľadiska privádzania detí do školy načas.³⁶
- V úvode zavedenia odmietavo, ako niečo navyše (aj kvôli rannému vstávaniu), neskôr začali vnímať pozitívne stránky aktivity – lepšie sa spoznali, vedia si vhodnejšie riešiť konflikty medzi sebou, niektorí dokážu konflikty medzi spolužiakmi riešiť ako mediátori.

2.3.3 Význam ranných kruhov z pohľadu riaditeľov škôl

Väčšina riaditeľov škôl v dotazníku hodnotila zavedenie ranných kruhov pozitívne (Graf 10).

Graf 10 Hodnotenie realizácie ranných kruhov z pohľadu riaditeľov škôl

Veľmi pozitívne sa o ranných kruhoch ako o dôležitej súčasti života školy vyjadrilo 65,6 % riaditeľov škôl. Podľa nich ranné kruhy posilňujú vzájomné vzťahy a rešpekt, budujú dôveru, zlepšujú vzájomnú komunikáciu a pomáhajú vyriešiť rôzne situácie v triede. Žiaci sa učia vyjadrovať svoje pocity a názory a učitelia majú príležitosť dozvedieť sa o aktuálnych potrebách a pocitoch žiakov, čo im pomáha zohľadniť ich individuálne potreby a poskytnúť im náležitú podporu. Ranné kruhy prispievajú k zlepšeniu klímy v triedach a aj v škole pomáhajú riešiť rôzne konfliktné situácie a podporujú emočnú pohodu.

Štvrtina riaditeľov škôl (24,5 %) ranné kruhy zhodnotila pozitívne. Vyzdvihli ich pozitívny vplyv na budovanie otvorenej klímy v triedach a v škole. Zároveň ale poukázala aj na rozdiely v prijímaní ranných

³⁴ Základná škola Mierová, 67, Želiezovce

³⁵ Základná škola Ferenc Móra s vyučovacím jazykom maďarským - Móra Ferenc Alapiskola, Školská, 757/10, Zemianska Olča

³⁶ Základná škola s materskou školou, 121, Holumnica

kruhov žiakmi 1. a 2. stupňa. Podľa nich žiaci 1. stupňa sú v komunikácii uvoľnenejší a otvorenejší ako žiaci 2. stupňa, ktorí prijímajú ranné kruhy rezervovanejšie, majú problém s otvorenou komunikáciou. Niektorí riaditelia škôl sa zamýšľali a hľadali možnosti, ako ranné kruhy zatriktívniť pre všetkých žiakov.

Prínos ranných kruhov nevedelo posúdiť 8,2 % riaditeľov škôl. Buď sa o ranných kruhoch nevyjadrili vôbec, alebo ich zhodnotenie bolo zamerané na spôsob realizácie a organizácie ranných kruhov. Problémy s realizáciou ranných kruhov súviseli s neprijatím ranných kruhov niektorými z aktérov vzdelávania alebo s neskorým príchodom žiakov na ranné kruhy v dôsledku dopravného spojenia. Iní riaditelia škôl nevedeli prínos ranných kruhov posúdiť pre ich krátku časovú realizáciu. Ojedinele vyzdvihli pozitívny prínos podporných materiálov zverejnených MŠVVaM SR. Uvítali by aj vzdelávanie učiteľov v tejto oblasti.

Skôr negatívne vnímalo ranné kruhy 13 riaditeľov ZŠ. Títo sa zamerali skôr na rôzne prekážky, ako napr. nezáujem zo strany žiakov a učiteľov alebo nechota žiakov najmä zo sociálne znevýhodneného prostredia komunikovať o svojich pocitoch a problémoch. Okrajovo sa riaditelia škôl dotkli aj problematiky finančného zabezpečenia ranných kruhov. Len ojedinele sa zmienili o pozitívnom vplyve ranných kruhov na vytváranie vzájomných vzťahov.

Realizáciu ranných kruhov neprijalo 7 riaditeľov škôl. Nepovažovali ich za efektívny nástroj na zlepšenie vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi. Poukázali na negatíva pri zavádzaní ranných kruhov ako neprijatie ranných kruhov učiteľmi, žiakmi a rodičmi, nezáujem o ranné kruhy alebo nemožnosť zaviesť ranné kruhy z organizačných alebo iných dôvodov.

Reakcie riaditeľov škôl vo voľnej odpovedi – Aká je vaša skúsenosť s rannými kruhmi?

- *Spočiatku (v auguste a na začiatku septembra) pristupovali niektorí učitelia 2. stupňa k tejto forme skepticky. Nevedeli si predstaviť, čo budú v triede každý deň so žiakmi robiť. Avšak počas aktualizáčného vzdelávania (10 hodín) sa zoznámili s množstvom rôznych aktivít a zároveň sme podrobne rozoberali naplánované mesačné témy – ich obsahy. V priebehu septembra ich nechuť zmizla. Žiaci sa „rozhovorili“, takmer všetci aktívne komunikujú, neboja sa vyjadrovať svoje myšlienky.³⁷*
- *Realizácia ranných kruhov je pravidelná, stretávame sa však niekedy s neúčastou žiakov, pretože ich rodičia nepokladajú ranné kruhy za dôležité a nosia deti do školy až na vyučovanie. Do budúca chceme zabezpečiť aj ďalšie vzdelávanie pre triednych učiteľov.³⁸*
- *Žiaci 1. stupňa – ranné kruhy sú pre nich naladením pred učením, neformálne stretnutia sú pre väčšinu z nich možnosťou podeliť sa o zážitky a svoje pocity. Žiaci 2. stupňa – sú pre niektorých záťažou, niektorí žiaci sa im vyhýbajú.³⁹*

³⁷ Základná škola Jána Kollára ako organizačná zložka Spojenej školy, Kollárovo námestie 33/3, Mošovce

³⁸ Súkromná základná škola UNITED NATIONS ELEMENTARY SCHOOL, Javorová 644/12, Nitra

³⁹ Základná škola, Školská 1123/29, Bánovce nad Bebravou

BOX

Monitoring ranných kruhov formou dotazníka poukázal na to, že ranné kruhy realizujú dve tretiny škôl. Mnohí riaditelia uvádzali, že ich realizujú už dlhodobo ako aktivity posilňujúce empatiu, spoluprácu, sebahodnotenie, motiváciu žiakov, pričom nadväzujú na vyučovaciu metódu DALTON alebo Montessori pedagogiku. Viaceré ZŠ ranné kruhy zaviedli po pandémii COVID-19 ako opatrenie na elimináciu krízových situácií alebo na základe odporúčania CPP. Avšak viac ako polovica riaditeľov škôl zaviedla ranné kruhy v aktuálnom školskom roku, čo mohlo byť pozitívnym dôsledkom iniciatívy MŠVVaM SR v oblasti rozvoja duševného zdravia žiakov. Z celkového počtu škôl, ktoré realizovali ranné kruhy, bola štvrtina zapojená do procesu kurikulárnych zmien a postupného zavádzania nového štátneho vzdelávacieho programu, kde sú ranné kruhy jedným z efektívnych nástrojov ovplyvňujúcich pozitívne žiakov v procese výchovy a vzdelávania. Predpoklad, že školy v postupnom zavádzaní nového kurikula budú realizovať ranné kruhy viac a systémovojšie ako ostatné školy, sa však nepotvrdil. **V organizácii ranných kruhov** prevláda iniciatíva jednotlivých učiteľov, avšak bez celostného prepojenia na koncepciu školy a výchovno-vzdelávacieho procesu. Len desatina škôl zaradila ranné kruhy do UP alebo vytvorila samostatné predmety. Organizácia ranných kruhov nie je legislatívne ukotvená, z čoho vyplynula otázka ich zaradenia do výchovno-vzdelávacieho procesu, ale i ich financovania. Samotná **realizácia** ranných kruhov prebiehala najmä na prvom stupni, a to zväčša pred vyučovaním v časovom trvaní 10 – 15 min., pričom ranné kruhy boli organizované najmä triednymi učiteľmi. V mnohých školách sa ranné kruhy realizovali v rámci triednických hodín a zameriavali sa na posilnenie sociálnej blízkosti, prácu s emóciami a rozvoj komunikačných zručností. V tomto kontexte je na škodu veci, že triednické hodiny nie sú povinnou súčasťou učebných plánov a rozvrhov hodín. Zo zistení vyplynulo aj to, že väčšina žiakov prijíma ranné kruhy pozitívne a do činností sa zapája aktívne. Takisto väčšina riaditeľov škôl vnímala zavedenie ranných kruhov v školách veľmi pozitívne, podľa ich vyjadrení posilňujú vzájomné vzťahy a rešpekt, budujú dôveru, zlepšujú vzájomnú komunikáciu a pomáhajú vyriešiť rôzne situácie v triede, pomáhajú zohľadniť individuálne potreby žiakov, podporujú emočnú pohodu a prispievajú k zlepšeniu klímy v triedach a aj v škole. Treba však konštatovať, že viac ako dve tretiny učiteľov sa v téme duševného zdravia a ranných kruhov nevzdelávalo a ani nevyužívalo žiadne metodické materiály. Je teda otázne, aká je kvalita realizácie ranných kruhov, či sú učitelia dostatočne pripravení poskytnúť žiakom v oblasti duševného zdravia cieľenú podporu.

Wellbeing žiakov je nevyhnutným predpokladom dosahovania vzdelávacieho úspechu. Efektívnu a erudovanú realizáciu ranných kruhov považujeme za účinných nástroj na podporu duševného zdravia žiakov, preto odporúčame zamerať sa na vytvorenie podmienok na ich zavedenie do výchovno-vzdelávacieho procesu.

3 ODPORÚČANIA

3.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- Podporovať zdieľanie dobrej praxe učiteľov, ktorí realizujú ranné kruhy s cieľom budovať učiacu sa a empatickú komunitu a zároveň začleniť tému duševného zdravia do celkovej stratégie školy.
- Realizovať ranné kruhy ako účinný nástroj na zlepšenie vzťahov, duševnej pohody v triedach a prevenciu duševného zdravia systematicky a pravidelne pre všetkých žiakov školy na základe vypracovaného plánu aktivít/činností.

- Zapracovať organizáciu ranných kruhov ako súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu do ŠKVP/UP (školského poriadku, rozvrhu hodín).
- Vytvárať podnetné, podporujúce a bezpečné prostredie pre žiakov formou preventívnych programov; triednych aktivít; pravidelným monitoringom vzťahov a negatívnych prejavov správania (vrátane prijímania opatrení) a podnecovaním učiteľov k spoznávaniu osobnosti žiakov.
- Zabezpečiť vzdelávanie a rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov s dôrazom na triednych učiteľov v oblasti organizovania a realizácie ranných kruhov so zameraním na mäkké zručnosti (komunikačné zručnosti, stres manažment, copingové stratégie, práca s emóciami, reziliencia a i.).
- Využívať možnosti vzdelávania a profesijného rozvoja pedagogických zamestnancov prostredníctvom aktivít poskytovaného RCPU, NIVaM (a iné) v oblasti rozvoja duševného zdravia žiakov.

3.2 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- Vytvárať programy vzdelávania pre pedagogických a odborných zamestnancov cielene orientované na realizáciu ranných kruhov a rozvíjanie pedagogických spôsobilostí v oblasti sociálnych zručností.
- Poskytovať podporné metodické materiály pre PZ a OZ, ktoré reflektujú potreby a požiadavky vyplývajúce zo zavádzania ranných kruhov do vzdelávania.
- Podporovať i naďalej sieťovanie škôl s cieľom vzájomnej výmeny skúseností pri zavádzaní nového kurikula.
- Upraviť systémovo zavedenie ranných kruhov ako súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, zamerať sa na stanovenie podmienok ich realizácie.

4 ZOZNAMY

4.1 GRAFY

Graf 1 Zastúpenie škôl podľa zriaďovateľa.....	5
Graf 2 Zastúpenie škôl podľa vyučovacieho jazyka.....	5
Graf 3 Zavedenie ranných kruhov do vyučovania	6
Graf 4 Spôsob zaradenia ranných kruhov do vyučovania.....	6
Graf 5 Absolvovanie vzdelávaní pedagogickými zamestnancami zameraných na ranné kruhy	11
Graf 6 Absolvovanie vzdelávania zameraného na realizáciu ranných kruhov triednymi učiteľmi.....	11
Graf 7 Poskytovatelia vzdelávania zameraného na realizáciu ranných kruhov.....	12
Graf 8 Vedenie ranných kruhov inými pedagogickými a odbornými zamestnancami.....	13
Graf 9 Zameranie ranných kruhov na 1. a 2. stupni ZŠ	14

4.2 TABUĽKY

Tabuľka 1 Zastúpenie škôl podľa krajov	5
Tabuľka 2 Počet škôl, ktoré zapracovali ranné kruhy do ŠKVP podľa odporúčaní MŠVVaM SR	9
Tabuľka 3 Údaje o školách, v ktorých PZ absolvovali vzdelávanie so zameraním na ranné kruhy	11
Tabuľka 4 Zavedenie ranných kruhov na jednotlivých stupňoch vzdelávania ZŠ.....	13